

**KLAIPĖDOS IR TAURAGĖS APSKRIČIŲ SAVIVALDYBIŲ VIEŠŲJŲ BIBLIOTEKŲ
SPECIALISTŲ KVALIFIKACIJOS TOBULINIMO POREIKIŲ ANALIZĖ**

Tyrimo ataskaita

Parengė:
Vyr. metodininkė Živilė Jonaitienė

Klaipėda, 2023

IVADAS

Apklauso aktualumas – 2019 m. kultūros politikos strateginiame dokumente „Kultūra 2030“ įtvirtintas siekis ugdyti kultūrinės žmogaus kompetencijas ir kūrybingumą visą gyvenimą. Nustatyta, jog šiam tikslui pasiekti būtina nuosekliai rengti aukštos kvalifikacijos kultūros ir meno pedagogus, profesionalius kultūros darbuotojus ir vadybininkus. Valstybės pažangos strategijoje nustatyta, jog „vienas iš svarbiausių veiksnių, lemiančių visuomenės vystymosi procesus, yra gerai išvystyta ir sėkmingai veikianči mokymosi visą gyvenimą sistema. Kultūros įstaigos ir jų darbuotojai yra svarbūs ir aktyvūs mokymosi visą gyvenimą sistemos dalyviai, jiems keliamos užduotys neatsiejamos nuo visuomenės kultūrinės edukacijos, informacinio raštingumo bei kitų šiuolaikinei visuomenei ir atskiram žmogui būtinų kompetencijų tobulinimo“¹. Bibliotekų, kaip kultūros srities, darbuotojams, turi būti sudaromos galimybės tobulinti jų profesines kompetencijas, naudojant inovatyvius mokymosi metodus.

Siekiant užtikrinti bibliotekų darbuotojų kvalifikacijos tobulinimo organizavimą, koordinavimą ir valdymą, 2017 m. nacionalinė Martyno Mažvydo biblioteka parengė „Lietuvos viešųjų bibliotekų darbuotojų kvalifikacijos kėlimo sistemos modelį“, kurio paskirtis – „suteikti teisinės garantijas asmeniui įgyvendinti įgimtą teisę visą gyvenimą ugdyti savo asmenybę, laiduoti galimybę įgyti žinių ir gebėjimų, atrasti naujų gyvenimo prasmų, skatinti ne tik gerinti profesinius įgūdžius, bet ir kurti prasmingą laisvalaikį, būti aktyviu demokratinės visuomenės nariu“².

Įgyvendinant „Apskričių viešųjų bibliotekų regioninės veiklos plėtros modelį“ ir siekiant užtikrinti darbuotojų mokymosi visą gyvenimą poreikius, Klaipėdos apskrities Ievos Simonaitytės viešojoje bibliotekoje (toliau – KLAVB) periodiškai atliekamos Klaipėdos ir Tauragės apskričių savivaldybių viešųjų ir mokyklų bibliotekų (toliau – SVB, regiono mokyklų bibliotekos) bei KLAVB specialistų kvalifikacijos tobulinimo poreikių apklauso.

Tyrimo tikslas – sužinoti, kokių bendrųjų, profesinių ir specialiųjų kompetencijų Klaipėdos ir Tauragės apskričių savivaldybių viešųjų bibliotekų specialistams trūksta. Nustačius bibliotekų specialistų kvalifikacijos tobulinimo poreikius, įgyvendinti veiklas, skirtas kompetencijų ugdymui ir profesiniam tobulėjimui.

¹ Lietuvos respublikos kultūros ministro įsakymas dėl kultūros sektoriaus darbuotojų 2020-2022 metų kvalifikacijos tobulinimo programos patvirtinimo. Prieiga per internetą: <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/a0ef9bb0789111eaa38ed97835ec4df6?positionInSearchResults=1&searchModelUID=985a4661-a546-44dd-99de-57f8b62734f3>

² Parengė: prof. dr. Renaldas Gudauskas, doc. dr. Rimantas Lukoševičius, Vainora Knopkuvienė: Projektas „Lietuvos viešųjų bibliotekų darbuotojų kvalifikacijos kėlimo sistemos modelio sukūrimas“. Vilnius, 2017 m.

Tyrimo uždaviniai:

- 1) išsiaiškinti bibliotekų specialistų kompetencijų ugdymo poreikį;
- 2) apibendrinti tyrimo rezultatus ir jais naudojantis sudaryti mokymų programą, skirtą Klaipėdos ir Tauragės SVB ir mokyklų bibliotekų bei KLAVB specialistams.

Tyrimo tikslinė grupė – Klaipėdos ir Tauragės SVB ir mokyklų bibliotekų bei KLAVB specialistai.

Tyrimo metodas – anketinė apklausa, platinama elektroniniu būdu, pateikiant aktyvią apklausos nuorodą. Anketoje pateikti uždarojo ir atvirojo tipo klausimai. Apklausa buvo anonimiška.

Tyrimo atlikimo laikas – 2023 m. gegužės 22 – birželio 16 d.

TYRIMO REZULTATŲ ANALIZĖ

Mokymosi visą gyvenimą veiklų organizavimas yra vienas iš KLAVB prioritetinės veiklos uždavinių. Įgyvendinant kvalifikacijos tobulinimo poreikių programas, sudaroma galimybė stiprinti regiono bibliotekų specialistų kompetencijas, taip prisidedant prie darnaus savivaldybių viešųjų bibliotekų uždavinių įgyvendinimo, paslaugų kokybės gerinimo, naujo turinio kūrimo. Siekiant užtikrinti kokybišką kvalifikacijos tobulinimo procesą, KLAVB periodiškai atliekama kvalifikacijos tobulinimo poreikių analizė. 2019 m. atlikto Klaipėdos regiono mokyklų ir savivaldybių bibliotekų bendradarbiavimo stiprinimo tyrimo metu nustatyta, kad vieni labiausiai įtaką padariusių ir kvalifikacijos gerėjimą lemiančių veiksnių yra KLAVB organizuojami kompetencijų ugdymo renginiai.

2022 m. gruodžio 31 d. duomenimis Klaipėdos ir Tauragės apskričių savivaldybių viešųjų bibliotekų (toliau – regiono SVB) tinklą sudarė 192 bibliotekos (iš jų 11 viešųjų bibliotekų, 19 miesto filialų, 15 kaimo filialų), kuriose dirbo 501 darbuotojas, iš kurių 407 profesionalūs bibliotekininkai. Į apklausą atsakė 167 regiono SVB specialistai, t. y. 41 proc. visų bibliotekose dirbančių specialistų/bibliotekininkų (*diagrama 1*). Galima teigti, jog apklausos rezultatai yra reprezentatyvūs ir atskleidžia bibliotekos specialistų kvalifikacijos tobulinimo poreikius.

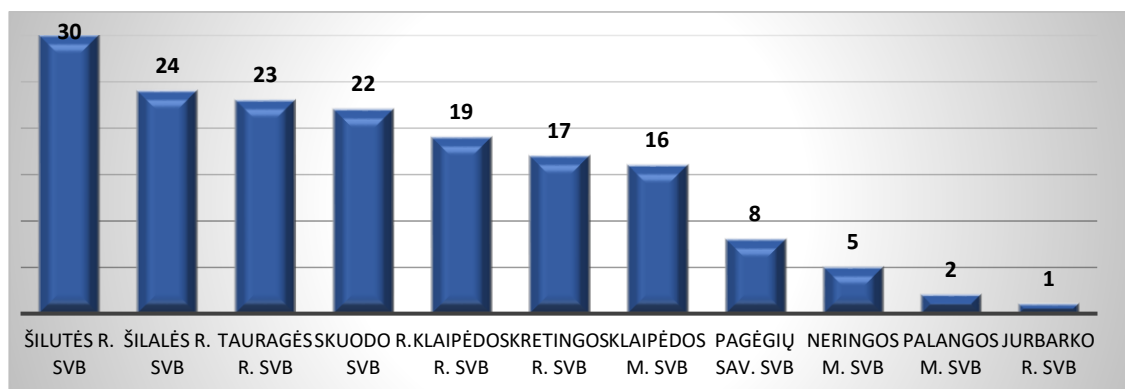

Diagrama 1. Bibliotekų specialistų, atsakiusių į apklausą, skaičius

49 regiono SVB specialistai, atsakę į apklausą, pažymėjo, jog eina bibliotekininko pareigas (29,3 proc.), 43 respondentai (25,7 proc.) – vyresniojo bibliotekininko, 35 respondentai (21 proc.) – vyriausiojo bibliotekininko, 25 respondentai (14,9 proc.) – padalinio vadovo, 6 respondentai – vadovo pareigas (3,6 proc.), 5 respondentai (3 proc.) – metodininko pareigas, 3 respondentai (1,8 proc.) – bibliografo / vyr. bibliografo pareigas, vienas respondentas eina edukacijų koordinatoriaus pareigas.

Regiono bibliotekų specialistų pasiteiravus, *kaip dažnai dalyvauja KLAVB organizuojamuose kompetencijų ugdymo renginiuose per pastaruosius 12 mėnesių*, 81 respondentas (48,5 proc.) nurodė, jog tokiuose renginiuose dalyvauja bent kartą per metus. 54 respondentai (32,3 proc.) pažymėjo, jog kompetencijų ugdymo renginiuose dalyvauja 2–3 kartus per metus. KLAVB organizuojamuose mokymuose, skirtuose bibliotekų specialistams, 4–6 kartus per metus dalyvavo 14 atsakiusių į apklausą (8,4 proc.), 7 ir daugiau kartų kompetencijų ugdymo renginiuose dalyvavo 5 respondentai (3 proc.). Kompetencijų ugdymo renginiuose nei karto nedalyvavo 13 respondentų (7,8 proc.).

Dauguma respondentų, dalyvavusių KLAVB organizuojamuose kvalifikacijos tobulinimo renginiuose, pažymėjo, jog mokymai / stažuotės buvo kokybiški. KLAVB organizuojamuose mokymuose renginiuose 4–6 kartus per metus dalyvavę respondentai nurodė, jog mokymų / stažuotės programa tenkina ir pokyčių nepageidaujama. 7 ir daugiau kartų kompetencijų ugdymo renginiuose dalyvavę respondentai pažymėjo, jog mokymai buvo kokybiški. Daugiausiai KLAVB organizuojamuose kompetencijų ugdymo renginiuose nedalyvavusių apklausos respondentų nurodė esantys nauji darbuotojai. Po vieną respondentą nurodė, jog „nežinojo kur ir kada vyksta“ kompetencijų ugdymo renginiai, „negavo kvietimo, netiko tema, renginys buvo atidėtas“.

Žinių ir įgūdžių tobulinimo poreikis

Siekiant išsiaiškinti, *kokių žinių ir įgūdžių tobulinimas yra aktualiausias* regiono SVB specialistams, apklausoje buvo pateiktos 9 žinių ir įgūdžių parinktys (diagrama 3), kurios gali būti

aktualios bibliotekų darbuotojams. Kiekvienas respondentas galėjo nurodyti iki 3 pasirinkimų. Daugiausiai respondentų išreiškė norą tobulinti *organizacines žinias* (76 resp.; 45,5 proc.) ir *psichologines žinias* (69 resp.; 41,3 proc.) (diagrama 2). Organizacinės ir psichologinės žinios svarbios organizacijai siekiant tikslų, atliekant veiklas, efektyviai vidinei ir išorinei komunikacijai, efektyviam vartotojų poreikių tenkinimui.

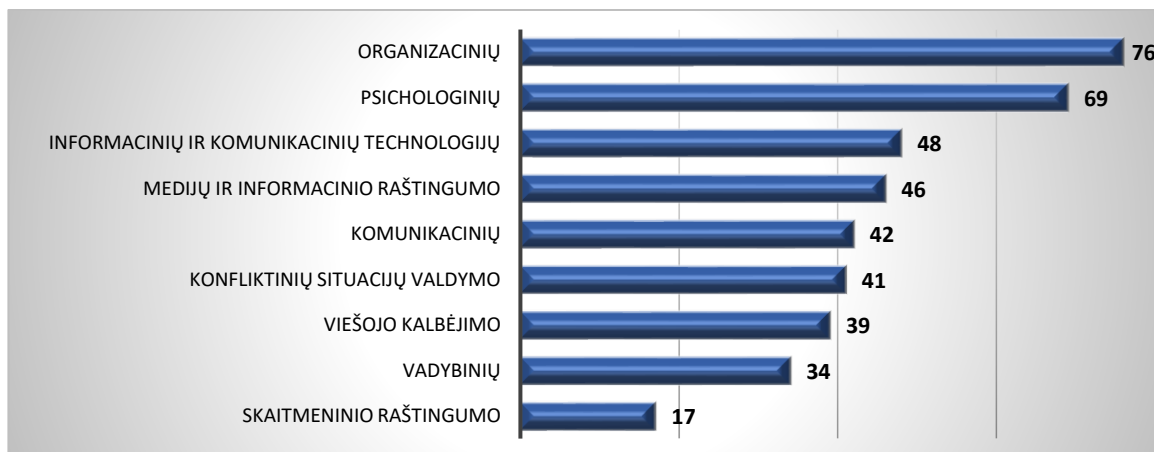

Diagrama 2. Žinios ir įgūdžiai, aktualiausi regiono SVB specialistams.

48 respondentai (28,7 proc.) išreiškė poreikį *informacinių ir komunikacinių technologijų* žinių ir įgūdžių tobulinimui, 46 respondentai (27,5 proc.) – *medijų ir informacinio raštingumo* tobulinimui. 2019 m. tyrimo duomenimis, aktualiausios viešųjų bibliotekų darbuotojams žinių ir įgūdžių temos buvo siejamos su informacinėmis ir komunikacinėmis technologijomis, poreikį joms išreiškė 40 proc. apklausoje dalyvavusių regiono bibliotekų. Tuo tarpu 2021 m. Klaipėdos regiono bibliotekininkų kvalifikacijos tobulinimo apklausos analizė parodė, jog medijų ir skaitmeninio raštingumo įgūdžių ugdymo poreikis buvo aktualiausias tarp regiono bibliotekų specialistų.

2023 m. informacinių ir komunikacinių technologijų bei medijų ir informacinio raštingumo ugdymo poreikio mažėjimas gali būti siejamas su organizuotais skaitmeninio raštingumo mokymais SVB specialistams („Viešosios paslaugos internetu kiekvienam“, „Planuokime laisvalaikį internetu“, „Pristatymų rengimas“, „Programavimo paketas“ ir kt.), skirtais išmokti efektyviai, saugiai ir atsakingai naudotis informacinėmis technologijomis bei internetu ir jo teikiamomis galimybėmis bei medijų ir informacinio raštingumo ugdymo viešosiose bibliotekose modelio įgyvendinimu. Modelio aprašyme teigiama, jog pirminis bibliotekos vaidmuo – buvimas informacijos saugojimo ir perdavimo visuomenei centru – išlieka, dėl vis didėjančios skaitmenizacijos bei informacijos sklaidos tinklų visuomenėje jis vis kinta. Bibliotekai tenka dar viena svarbi užduotis – prisidėti prie kritiškai mąstančios visuomenės, gebančios atsirinkti ir tinkamai interpretuoti gaunamą informaciją, ugdymo. Bibliotekininko kaip konsultanto vaidmuo čia itin svarbus, siekiant įgalinti turimą bibliotekos erdvę

gyventojų MIR įgūdžiams lavinti.³ Medijų ir informacinis raštingumas (MIRKT) – būtinos kompetencijos, padedančios kritiškai vertinti žiniasklaidos, socialinių tinklų informaciją ir atrinkti patikimos informacijos šaltinius. Siekiant skatinti visuomenę kritiškai vertinti internete pateikiamą informaciją, 2022 m. pradėjo veikti Lietuvos Respublikos kultūros ministro sudaryta darbo grupė, koordinuojanti gyventojų medijų ir informacinio raštingumo kompetencijų ugdymo veiklas bibliotekose.⁴ Šiais metais pradėti organizuoti mokymai KLAVB ir SVB specialistams, kurie, pagal parengtą MIRKT programą, ugdys bibliotekų vartotojus.

42 regiono specialistai (25,1 proc.) išreiškė poreikį tobulinti *komunikacines* žinias. 2021 m. tyrimo duomenimis, efektyvios komunikacijos mokymai domino 90 proc. regiono SVB, o 2019 m. tyrimas parodė, jog „daugumai bibliotekų darbuotojų buvo reikalinga gilinti žinias pranešimų spaudai rengime ir tinkamų komunikacijos kanalų ir informacijos sklaidos priemonių parinkime.“⁵ Kaip matome iš ankstesnių tyrimų duomenų, komunikacinių žinių tobulinimo poreikis išlieka aktualus tarp regiono bibliotekų specialistų.

41 respondentas (24,6 proc.) išreiškė norą gilinti *konfliktinių situacijų valdymo* žinias. Regiono bibliotekų specialistai periodiškai atnaujina bendravimo su sudėtingais lankytojais žinias, kelia kvalifikaciją konfliktinių situacijų valdymo mokymuose renginiuose. Pvz., 2020 ir 2021 m. regiono bibliotekos įgyvendino kompetencijų ugdymo projektus bibliotekininkams („Kūrybinis žvilgsnis į rytojų“, Palangos miesto savivaldybės viešoji biblioteka; „Sudėtingi lankytojai: bendravimas ir aptarnavimas“, Šilutės rajono F. Bajoraičio viešoji biblioteka), kurių metu buvo gilinamos bendravimo su bibliotekų vartotojais žinios. Galima teigti, jog dėl ankstesniais metais organizuotų mokymų, 2023 m. regiono bibliotekų specialistai kompetencijų ugdymui skyrė mažesnę susidomėjimą.

39 regiono SVB specialistai (23,4 proc.) išreiškė poreikį gilinti *viešojo kalbėjimo* žinias. 34 respondantai (20,4 proc.) pasirinko *vadybines* žinias. Mažiausiai aktualus regiono SVB specialistams *skaitmeninio raštingumo įgūdžių* tobulinimas, kuriam poreikį išreiškė 17 respondentų (10,2 proc.). Regiono bibliotekų specialistai yra susipažinę su skaitmeninio raštingumo turiniu vykdant projekto „Prisijungusi Lietuva: efektyvi, saugi ir atsakinga Lietuvos skaitmeninė bendruomenė“ veiklas. Bibliotekų specialistai padeda gyventojams išmokti efektyviai, saugiai ir atsakingai naudotis informacinėmis ir ryšių technologijomis, internetu bei jo teikiamomis galimybėmis.

Profesinės ir specialiosios kompetencijos

Siekiant išsiaiškinti, *kokias profesines ir specialiąsias kompetencijas* siekia tobulinti regiono SVB specialistai, apklausoje buvo pateiktos 36 profesinių ir specialiųjų kompetencijų parinktys

(diagrama 3), kurios gali būti aktualios bibliotekų darbuotojams. Kiekvienas respondentas galėjo nurodyti iki 5 pasirinkimų.

Diagrama 3. Profesinių ir specialiųjų kompetencijų poreikis regiono SVB.

Daugiausiai respondentų išreiškė norą tobulinti *kūrybiškumo* kompetenciją (61 resp.; 36,5 proc.). 51 respondentą (30,5 proc.) domina *edukacinių programų kūrimas, organizavimas ir įgyvendinimas*. Nuo 2018 m. viešosiose bibliotekose pradėjus įgyvendinti Kultūros paso programą, KLAVB regiono bibliotekų specialistai / edukatoriai ugdo mokinių savarankiško kultūros pažinimo ir patyrimo įpročius užtikrinant kokybišką kultūros ir meno paslaugų prieinamumą mokiniams.

Siekiant generuoti kūrybines idėjas, produktus, kurti kultūrinės edukacines programas, jas organizuoti ir įgyvendinti, 2022 m. regiono bibliotekų specialistams KLAVB organizuoti mokomieji renginiai „Edukacijų planų pristatymas ir praktinis – patyriminis jų išbandymas“ (įgyvendinant projektą „Inovatyvūs Lietuvos bibliotekų skaitymo skatinimo sprendimai vaikų ir jaunimo socialinių santykių kūrimui su aplinka“), „Edukacinių programų kultūros sektorių tikslinėms auditorijoms kūrimas, organizavimas ir įgyvendinimas“, „Kūrybinis mąstymas ir inovacijos“. Nepaisant organizuojamų kvalifikacijos tobulinimo renginių, poreikis kūrybiškumo ugdymo ir edukacinių renginių organizavimo žinių ir įgūdžių tobulinimui išlieka aktualus.

Po 43 respondentus (po 25,7 proc.) išreiškė norą gilinti *projektų rengimo ir vykdymo bei renginių organizavimo bibliotekoje* žinias. Lyginant su 2021 m. tyrimo duomenimis, ugdyti projektinių paraiškų rengimo ir projektų valdymo kompetencijas, projektų valdymo vadybinių kompetencijų informacinį raštingumą, susipažinti su projektų valdymo etapais, rengimo metodika, poreikį išreiškė 90 proc. visų apklausoje dalyvavusių regiono SVB. Tyrimo duomenys parodė, jog 2021 m. viena svarbiausių regiono bibliotekų veiklos sričių buvo projektinė veikla, tačiau trūko žmogiškųjų išteklių, nepakako kompetencijų. Galima daryti prielaidą, jog 2023 m. poreikis ugdyti projektų rengimo ir vykdymo žinias sumažėjo dėl KLAVB specialistų organizuotų mokymų „Projektinių paraiškų rengimas ir projektų valdymas“, „Sutelktinio finansavimo galimybės kultūros ir meno projektams finansuoti“, „Projektų vadyba“. Renginių organizavimo bibliotekoje mokymų poreikis taip pat sumažėjo – 2021 m. kultūrinių ir edukacinių renginių organizavimo mokymų pageidavo 90 proc. apklausos respondentų, o 2019 m. – 73 proc.

Mažai regiono bibliotekų specialistų susidomėjimo sulaukė šios temos: *specialiujų poreikių vartotojų aptarnavimas* (6 resp.; 3,6 proc.), *paslaugų integravimas į ugdymo(si) procesą* (6 resp.; 3,6 proc.), *bibliotekos veiklos monitoringas* (6 resp.; 3,6 proc.), *senųjų spaudinių priežiūra, saugojimas ir įrišimas* (6 resp.; 3,6 proc.).

Mažiausiai respondentų išreiškė norą tobulinti *kultūros paveldo objektų* (toliau – KPO) *skenavimo* kompetenciją (3 resp.; 1,8 proc.). Tuo tarpu 2021 m. duomenimis, KPO skenavimas aktualus buvo 90 proc. apklausoje dalyvavusių bibliotekų. Mažas respondentų susidomėjimas KPO skenavimo įgūdžių tobulinimu gali būti siejamas su KLAVB Regiono skaitmeninimo kompetencijų centro veikla – 2022 m. 8 Klaipėdos ir Tauragės apskričių SVB pasinaudojo skaitmeninimo kompetencijų centro paslaugomis, dalyvavo kvalifikacijos kėlimo mokymuose ir stažuotėse („Kultūros paveldo objektų fondų tvarkymas, viešinimas, panauda“, „Kultūros paveldo objektų skenavimas“).

Duomenų bazių administravimo, naudojimo ir viešinimo kompetenciją taip pat pasirinko 3 respondentai (1,8 proc.). Mažą susidomėjimą lėmė 2021 m. KLAVB vykdyti mokymai „Kaip

naudotis bibliotekos duomenų bazėmis ir informacijos ištekliais?“, „Duomenų bazių naudojimas ir viešinimas“.

Informacijos ir intelektualės nuosavybės teisės bei efektyvaus mokymosi ir žinių sisteminimo pagrindų kompetencijas tobulinti rinkosi po 2 apklausoje dalyvavusius regiono bibliotekų specialistus (po 1,2 proc.). Šios kompetencijos dažniausiai aktualios nedidelei daliai bibliotekų specialistų (vadovai, administratoriai, duomenų analitikai ir pan.), todėl tai galėjo lemti mažą susidomėjimą jomis.

KLAVB kompetencijų ugdymo programų poreikis

Regiono bibliotekų specialistų buvo prašoma įvertinti KLAVB kompetencijų ugdymo programų aktualumą nuo 1 iki 5 balų, kur 5 – labai aktualu, o 1 – visai neaktualu.

Apklauskos respondentai labiausiai domisi „*Edukatorių mokymais*“ – 61,1 proc. regiono bibliotekų specialistų edukatorių mokymus įvertino kaip aktualius ar labai aktualius (*diagrama 4*). 2023 m. pagal patvirtintą kompetencijų ugdymo programą, KLAVB naujai parengta „Edukacinių programų kūrimo, organizavimo ir įgyvendinimo“ mokymų programa. Mokymų metu regiono viešųjų ir mokyklų bibliotekų specialistai / edukatoriai tobulins kompetencijas, būtinas kuriant ir organizuojant edukacijas.

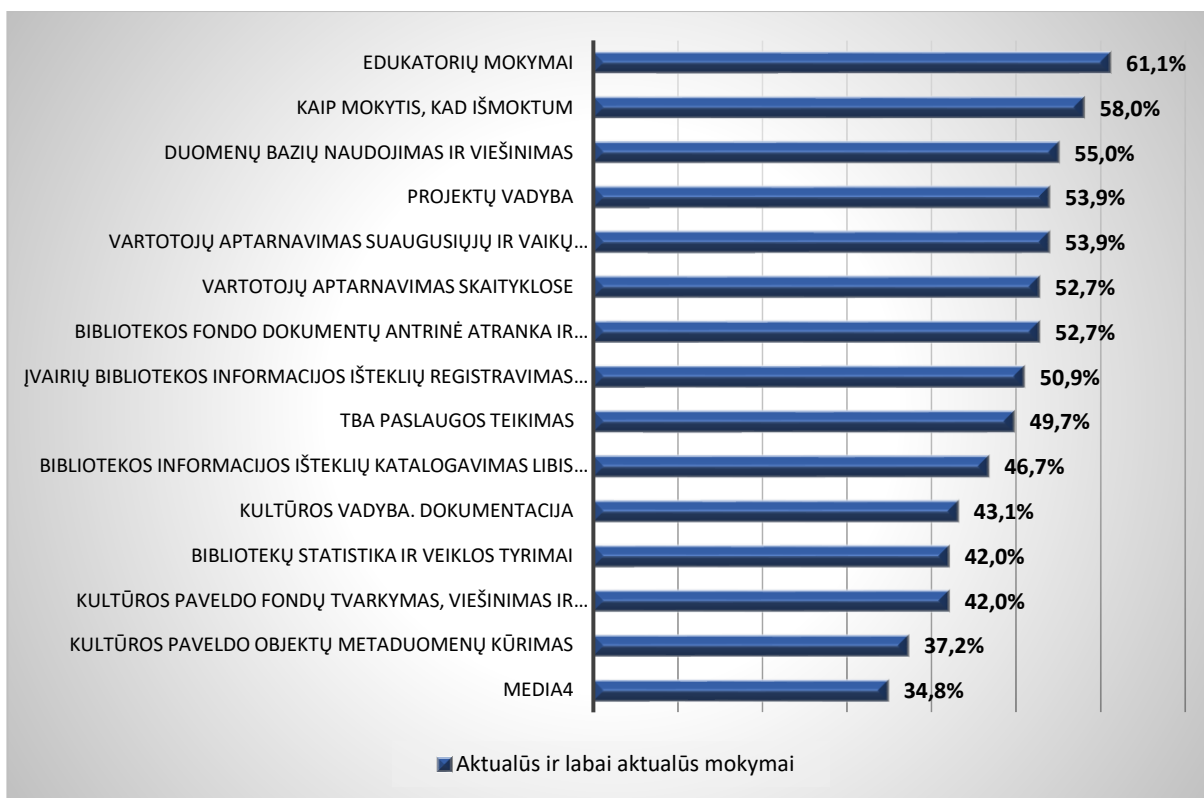

Diagrama 4. KLAVB mokymų aktualumas.

58 proc. respondentų kaip aktualiausių mokymus nurodė „*Kaip mokytis, kad išmoktum*“. Pagal KLAVB patvirtintą Kompetencijų ugdymo programą, 2021–2022 m. laikotarpiu organizuojamuose mokymuose dalyvavo 42 regiono viešųjų ir mokyklų bibliotekų specialistai. Mokymų dalyviai įgijo edukacijų rengimo mokinių auditorijai teorinių bei praktinių žinių, vykdė virtualią edukacijos analizę.

55 proc. respondentų aktualiausių nurodė mokymus „*Duomenų bazių naudojimas ir viešinimas*“, kuriuose 2021–2022 m. laikotarpiu dalyvavo 55 regiono viešųjų ir mokyklų bibliotekų specialistai.

53,9 proc. respondentų „*Projektų vadybos*“ mokymus nurodė, kaip labai aktualius bibliotekinėje veikloje. 2021–2022 m. Projektų valdymo mokymuose dalyvavo 138 regiono viešųjų ir mokyklų bibliotekų specialistai, tačiau mokymai ir dabar yra aktualūs – apklausos respondentai nori gilinti žinias projektų valdymo srityje. Projektų valdymo mokymai skirti praplėsti regiono bibliotekų specialistų žinias projektinių paraiškų rengimo ir projektų valdymo srityje: susipažinti su projekcinės veiklos vystymo ypatumais, taikomais darbo metodais, susipažinti su aktualiomis projekcinėmis iniciatyvomis bibliotekoje.

53,9 proc. respondentų aktuali „*Vartotojų aptarnavimo suaugusiųjų ir vaikų abonementuose*“ stažuotė, kurios metu regiono bibliotekų specialistams suteikiamos profesinės teorinės ir praktinės žinios aptarnaujant vartotojus. 2021–2022 m. organizuotoje stažuotėje dalyvavo 24 regiono SVB specialistai. Šiek tiek mažiau aktuali stažuotė – „*Vartotojų aptarnavimo skaityklose*“, kurią, kaip aktualią ir labai aktualią rinkosi 52,7 proc. SVB specialistų. Vartotojų aptarnavimas skaityklose visiškai neaktualus arba neaktualus 22,2 proc. respondentų.

„*Bibliotekos fondo dokumentų antrinės atrankos ir nurašymo*“ veiklos organizavimo bei vykdymo procesai domina 52,7 proc. respondentų. 2022 m. pabaigoje pradėjus įgyvendinti stažuotės programą, joje dalyvavo 7 regiono bibliotekų specialistai. Stažuotė neaktuali arba visiškai neaktuali 18 proc. respondentų. Apie stažuotę neturi nuomonės 15 proc. dalyvavusių apklausoje.

50,9 proc. respondentų aktuali arba labai aktuali stažuotė „*Ivairių bibliotekos informacijos išteklių registravimas ir apskaita LIBIS*“. 2022 m. stažuotėje dalyvavo 4 regiono bibliotekų specialistai. 19,2 proc. respondentų nurodė, jog stažuotė nėra aktuali, o 14,4 proc. respondentų apie stažuotę neturi nuomonės.

„*TBA paslaugos teikimas*“ aktualus arba labai aktualus 49,7 proc. respondentų. Mokymai neaktualūs arba visai neaktualūs 22,2 proc. respondentų. Nuo 2022 m. spalio mėn. visose Lietuvos viešosiose bibliotekose pradėjus teikti nemokamą TBA paslaugą, KLAVB organizuoti TBA paslaugos mokymai regiono bibliotekų specialistams. Iš viso mokymuose dalyvavo 13 regiono

bibliotekų TBA specialistų, kurie buvo supažindinti su atsinaujinusia TBA veikla. Šie mokymai galėjo turėti įtakos mažesniai susidomėjimui mokymams apklausos vykdymo metu.

Stažuotė *„Bibliotekos informacijos išteklių katalogavimas LIBIS UNIMARC formatu“* aktuali ir labai aktuali 46,7 proc. regiono bibliotekų specialistų, 22,8 proc. – neaktuali, 15,6 proc. neturi nuomonės apie šią stažuotę.

Naujai siūloma stažuotės programa *„Kultūros vadyba. Dokumentacija“* aktuali ir labai aktuali 43,1 proc. respondentų, 19,8 proc. – nėra aktuali, 18 proc. neturi nuomonės. 2023 m. lapkričio mėnesį, jau pasibaigus apklausos pildymo laikotarpiui, pradėta organizuoti stažuotės programa regiono bibliotekų specialistams/kultūrinių renginių organizatoriams. Stažuotėje dalyvavo 13 regiono bibliotekų specialistų.

Stažuotė *„Bibliotekų statistika ir veiklos tyrimai“* aktuali 42 proc. respondentų, neaktuali – 25,8 proc. respondentų. Nuo 2021 m. organizuojamoje stažuotėje dalyvavo 10 regiono bibliotekų specialistų. Mažesnis susidomėjimas stažuote gali būti susijęs su specifine veiklos sritimi – bibliotekų statistikos rodiklius fiksuoja ir bibliotekinės veiklos tyrimus įgyvendina maža dalis bibliotekose dirbančių specialistų. Taip pat šioje veiklos srityje informacija kinta retai, tad poreikis atnaujinti žinias nėra labai didelis.

42 proc. respondentų aktuali *„Kultūros paveldo fondų tvarkymo, viešinimo ir panaudos“* stažuotės programa, kurios tikslas praplėsti KLAVB teritorijoje veikiančių SVB specialistų žinias kultūros paveldo saugojimo, tvarkymo bei viešinimo srityje ir paruošti bibliotekose saugomus kultūros paveldo fondus skaitmeninimui. Nuo 2021 m. stažuotėje dalyvavo 10 regiono bibliotekų specialistų.

Mokymai *„Kultūros paveldo objektų metaduomenų kūrimas“* aktualūs ir labai aktualūs 37,2 proc. regiono SVB specialistų, neaktualūs – 30 proc. respondentų. Mokymai skirti supažindinti bibliotekų specialistus su kultūros paveldo objektų (fotodokumentų) metaduomenų kūrimu LIBIS sistemoje. Mažas susidomėjimas mokymų programa yra siejamas su specifine veiklos sritimi, ne visos regiono bibliotekos vykdo kultūros paveldo objektų skaitmeninimo veiklas (KPO skaitmeninimą vykdo 8 iš 11 regiono SVB). Iki 2021 m. *„Kultūros paveldo objektų metaduomenų kūrimo“* mokymai vykdyti nuotoliniu būdu.

Mažiausiai aktualūs KLAVB organizuojami mokymai *„Media 4“*, kuriuos rinkosi 34,8 proc. respondentų. 29,4 proc. respondentų Wordpress svetainių kūrimo mokymai nėra aktualūs, 19,2 proc. apie šiuos mokymus neturi nuomonės. Mažas susidomėjimas mokymais siejamas su specifine veiklos sritimi – specialistai, bibliotekose kuriantys ar administruojantys interneto svetaines, sudaro mažą dalį visų bibliotekos specialistų.

Regiono bibliotekų specialistų, dalyvavusių apklausoje, pasiteiravus, kaip jie *vertina KLAVB specialistų mokymų / stažuočių programas, kuriose yra dalyvavę*, 128 respondentai (77 proc.) nurodė, jog mokymai / stažuotės buvo kokybiški. 6 respondentai (3,6 proc.) nurodė, jog mokymus/stažuotes vertina kokybiškai, tačiau pageidauja pokyčių: „Kad mokymuose būtų galima ne tik išklaudyti informaciją, bet patiems atlikti kuo daugiau užduočių, tam, kad informacija geriau įsisavintų“, „Reikia mokymų tikslinėm auditorijom, įvairiom temom“, „Daugiau praktinių užsiėmimų, kad būtų pritaikomi darbe“, „gilesnių, išsamesnių ir labiau struktūruotų mokymų“, „Mokymuose turi būti daugiau praktikos, ne vien teorijos; mokymų temų įvairesnės; lektorai turi būti tie, kurie ne tik žino, bet ir moka įtaigiai perteikti informaciją“.

Nei vienas respondentas nenurodė, jog mokymai / stažuotės būtų nekokybiškos. 20 respondentų (12 proc.) neturi nuomonės apie mokymus / stažuotes, kuriuose dalyvavo, 13 respondentų (8 proc.) KLAVB lektorių organizuojamuose mokymuose/stažuotėse nėra dalyvavę.

115 regiono bibliotekų specialistų (69 proc.), *dalyvavusių KLAVB organizuojuose kviestinių lektorių mokymuose*, teigia, jog mokymai buvo kokybiški. 18 respondentų (10,8 proc.) mano, jog mokymai buvo kokybiški, tačiau pageidauja pokyčių. Daugiausiai nuomonę išreiškusių respondentų pageidauja mokymų apie:

- projektinės veiklos organizavimą (projektų valdymas pažengusiems, fondoieška);
- bibliotekos renginių organizavimą, edukacinius renginius (edukacinių programų kūrimas, edukacinių renginių organizavimas ir įgyvendinimas);
- skaitymo skatinimą (knygų populiarinimo, skaitymo skatinimo strategijos, ankstyvasis skaitymas, istorijų pasakojimas);
- komunikaciją (socialiniai tinklai, jų sklaida, komunikacijos strategijos, efektyvi komunikacija, ryšiai su žiniasklaida);
- vartotojų aptarnavimą (suaugusiųjų ir vaikų kūrybiškas aptarnavimas, vaikų ir jaunimo bendravimo ypatumai, vartotojų aptarnavimas mažose bibliotekose, sensoriniai skaitymai);
- bibliotekų valdymą (bibliotekų teisė, personalo valdymas, laiko valdymas, komandinis darbas, bibliotekų statistika, metodinė bibliotekų veikla);
- technologijas (technologijų naujienos, interneto svetainių kūrimas).

Apie kviestinių lektorių mokymus nuomonės neturi 18 respondentų (10,8 proc.), 16 respondentų (9,6 proc.) tokiuose mokymuose nedalyvavo.

Respondentų siūlomi mokymai / stažuotės

Apklausoje dalyvių pasiteiravus, *kokių KLABB kvalifikacijos kėlimo plano pokyčių pageidauja ateityje*, 43 respondentai (25,7 proc.) pageidauja įvairesnės mokymų/stažuočių temų pasiūlos. 86 respondentus (51,5 proc.) mokymų / stažuočių programa tenkina, pokyčių nepageidaujama. 38 respondentai (22,8 proc.) šiuo klausimu nuomonės neturi.

Regiono bibliotekų specialistams *priimtiniusia mokymų forma* – kontaktiniai mokymai kuriems pirmenybę teikia 60 respondentų (36 proc.). Nuotoliniai mokymai priimtini 33 respondentams (19,8 proc.) (*diagrama 5*). Seminarai aktualūs 21 respondentui (12,6 proc.). Mažiausiai aktuali mokymosi forma – konferencijos (3 resp.; 1,8 proc.) ir asmeninės konsultacijos (2 resp.; 1,2 proc.). Visos išvardintos mokymosi formos tenkina 5 respondentus (3 proc.).

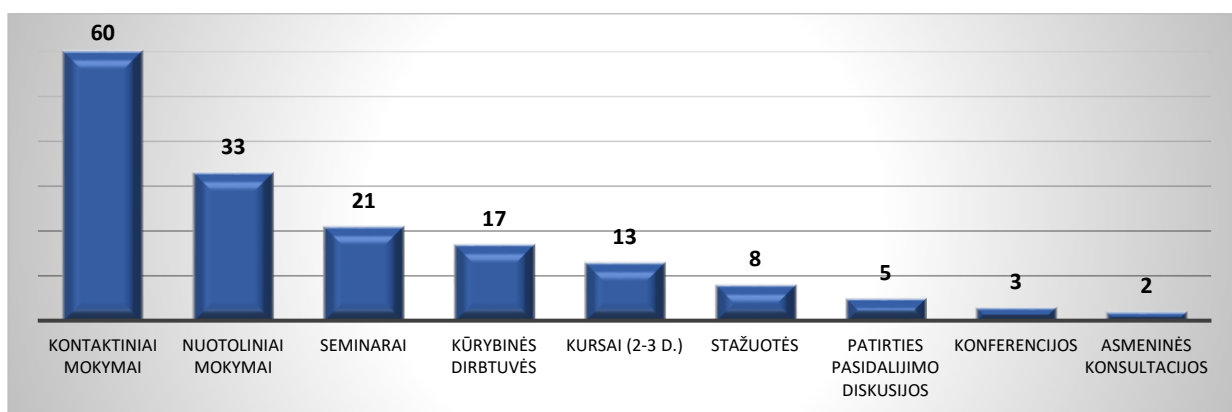

Diagrama 5. Mokymų forma regiono SVB.

10 regiono bibliotekų specialistų pateikė *pasiūlymus ar pageidavimus KLABB kompetencijų ugdymo organizavimui*: „Norisi nors į metus po 1 stažuočę darbuotojams“, „Kartą per metus kiekvienam bibliotekininkui sudalyvauti seminare“, „Savivaldybių viešosios bibliotekoms aktualu įvairių reikalingų tvarkų pasirengimas. Pageidautina, kad iš KLABB galėtume gauti parengtų tvarkų pavyzdžius“, „Sudaryti sąlygas sudalyvauti visiems norintiems, nes nors ir norėjau kažkokių mokymų, jų negavau, nes juose dalyvavo tik tie darbuotojai, kurie tuo metu tuo ir užsiėmė, nors vėliau buvau perkelta į kitą padalinį ir tie mokymai dabar būtų be galo naudingi. Darbo valandomis beveik neįmanoma sudalyvauti jokiuose mokymuose, nors ir nuotoliu, nes nuolat reikia aptarnauti lankytojus, tokiu atveju vėl lieki be mokymų“, „Organizuojant mokymus skirtus edukacinių programų organizavimui, rengimui ir įgyvendinimui, labai svarbu yra gerosios patirties sklaida, kai mokymus veda specialistai praktikai, kai dalinasi jau išbandytais efektyviais būdais ir metodais. Galbūt galima pakviesti mokymų dalyvius stebėti vykdomas edukacijas arba juos pačius įtraukti į vykdomas edukacijas“, „Kaimo filialų darbuotojai labai retai kviečia į kontaktinius mokymus KLABB. Asmeniškai gal prieš 3 metus paskutinį kartą buvau. Mokymai suteikia žinių, naujų minčių, idėjų,

naujovišką požiūrį į savo darbą ir veiklas su skaitytojais. Tikrai reikia mokymų šiek tiek daugiau“, „*Daugiau praktikos, ne vien teorijos; įvairesnių mokymų temų; įdomesnių, turinčių žinių ir gebančių jas įtaigiai perteikti lektorių“*, „*Domina mažose Lietuvos ir užsienio bibliotekose dirbančių bibliotekininkų gerosios (ir blogosios) patirtys“*, „*Gali būti mokymosi formos kelios vienu metu. Pvz. kontaktiniu būdu ir tuo pačiu nuotoliniu (tiems kurie negali atvykti, bet nori mokymų)“*, „*Kad mokymai nevyktų atostogų metu vasarą“*.

IŠVADOS

1. Tyrimo rezultatai parodė, jog beveik pusė regiono bibliotekų specialistų (48,5 proc.), dalyvavusių apklausoje, bent vieną kartą per metus dalyvauja KLAVB organizuojamuose kompetencijų ugdymo renginiuose. 2–3 kartus per metus tokiuose renginiuose dalyvauja 32,3 proc. regiono SVB specialistų. 7,8 proc. respondentų nurodė nedalyvaujantys kompetencijų ugdymo renginiuose. Pagrindinė to priežastis – neseniai pradėtos eiti pareigos.
2. Daugiausiai apklausos dalyvių mano, kad šiuo metu jiems aktualiausias organizacinių žinių (45,5 proc.) ir psichologinių žinių (41,3 proc.) tobulinimas. Mažiausiai respondentų aktualus vadybinių (20,4 proc.) ir skaitmeninio raštingumo (10,2 proc.) žinių ir įgūdžių tobulinimas.
3. Regiono bibliotekų specialistus labiausiai domina šių profesinių ir specialiųjų kompetencijų tobulinimas: kūrybiškumo (36,5 proc.), edukacinių programų kūrimo, organizavimo ir įgyvendinimo (30,5 proc.), projektų rengimo ir vykdymo (25,7 proc.), renginių organizavimo bibliotekoje (25,7 proc.). Mažiausiai respondentų išreiškė norą tobulinti informacinės ir intelektinės nuosavybės teisės žinias (1,2 proc.) ir efektyvaus mokymosi ir žinių sisteminimo pagrindų kompetencijas (1,2 proc.).
4. Respondentai nurodė, kad aktualiausios KLAVB kompetencijų ugdymo programos yra šios: „Edukatorių mokymai“ (61,1 proc.), „Kaip mokytis, kad išmoktum“ (58 proc.), „Duomenų bazių naudojimas ir viešinimas“ (55 proc.). Mažiausiai aktualios šios stažuotės / mokymai: „Kultūros paveldo objektų metaduomenų kūrimas“ (37,2 proc.), „Media4“ (34,8 proc.).
5. Didžioji dalis respondentų, dalyvavusių KLAVB mokymų ir stažuočių programose, jas vertina kaip kokybiškas (77 proc.). 3,6 proc. respondentų pageidauja pokyčių.
6. Dauguma respondentų (69 proc.) kviestinių lektorių mokymus vertina kaip kokybiškus. 10,8 proc. respondentų mano, jog mokymai buvo kokybiški, tačiau pageidauja pokyčių.
7. Didžiajai daliai respondentų priimtinausia mokymosi forma – kontaktiniai mokymai (36 proc.). Mažiau respondentų rinkęsi nuotolinius mokymus (19,8 proc.), mažiausiai respondentų aktualios konferencijos (1,8 proc.) ir asmeninės konsultacijos (1,2 proc.).

SVB darbuotojų kvalifikacijos tobulinimas

Kviečiame dalyvauti Klaipėdos apskrities Ievos Simonaitytės viešosios bibliotekos (KLAVB) vykdomoje apklausoje, kurios tikslas – sužinoti Klaipėdos ir Tauragės apskričių savivaldybių viešųjų bibliotekų specialistų kvalifikacijos tobulinimo poreikius. Apibendrinti tyrimo rezultatai bus naudojami sudarant kompetencijų ugdymo planus, organizuojant mokymus KLAVB ir regiono bibliotekų specialistams. Jums pateikta anketa yra anoniminė ir konfidenciali, apibendrinti atsakymai bus naudojami veiklos analizei. Jūsų nuomonės lauksime iki š. m. birželio 5 dienos (imtinai). Kilus klausimams dėl anketos pildymo rašykite el. p.: z.jonaitiene@klavb.lt

1. Jūsų bibliotekos, kuriai atstovaujate, pavadinimas*:

- Jurbarko rajono savivaldybės viešoji biblioteka
- Klaipėdos miesto savivaldybės Imanuelio Kanto viešoji biblioteka
- Klaipėdos rajono savivaldybės Jono Lankučio viešoji biblioteka
- Kretingos rajono savivaldybės Motiejaus Valančiaus viešoji biblioteka
- Neringos savivaldybės Viktoro Miliūno viešoji biblioteka
- Pagėgių savivaldybės Vydūno viešoji biblioteka
- Palangos miesto savivaldybės viešoji biblioteka
- Šilalės rajono savivaldybės viešoji biblioteka
- Šilutės rajono savivaldybės Fridricho Bajoraičio viešoji biblioteka
- Skuodo rajono savivaldybės Romualdo Granausko viešoji biblioteka
- Tauragės rajono savivaldybės Birutės Baltrušaitytės viešoji biblioteka

2. Jūsų pareigos*:

- Padalinio vadovas
- Vyr. bibliotekininkas
- Vyresn. bibliotekininkas
- Bibliotekininkas
- Metodininkas
- Kita.....

3. Kaip dažnai dalyvaujate KLAVB organizuojamuose kompetencijų ugdymo renginiuose?*

Įvertinkite pastarųjų 12 mėnesių laikotarpį.

- Bent vieną kartą per metus
- 2-3 kartus per metus
- 4-6 kartus per metus
- 7 kartus ir daugiau
- Nedalyvavau nei karto, nes (nurodykite priežastį)

4. Nurodykite, kokių žinių ir įgūdžių įgijimas ar tobulinimas Jums šiuo metu yra aktualiausias*:

Pažymėkite 1-3 tinkančius variantus.

- Komunikacinių
- Psichologinių
- Vadybinių
- Organizacinių
- Informacinių ir komunikacinių technologijų
- Skaitmeninio raštingumo
- Medijų ir informacinio raštingumo
- Konfliktinių situacijų valdymo
- Viešojo kalbėjimo
- Kita.....

Bibliotekų statistika ir veiklos tyrimai	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Projektų vadyba	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Kultūros vadyba. Dokumentacija	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Kultūros paveldo fondų tvarkymas, viešinimas ir panauda	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Kultūros paveldo objektų metaduomenų kūrimas	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Vartotojų aptarnavimas skaityklose	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Vartotojų aptarnavimas suaugusiųjų ir vaikų abonementuose	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Bibliotekos informacijos išteklių katalogavimas LIBIS UNIMARC formatu	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Bibliotekos fondo dokumentų antrinė atranka ir nurašymas	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Įvairių bibliotekos informacijos išteklių registravimas ir apskaita LIBIS	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Edukatorių mokymai	☐	☐	☐	☐	☐	☐
TBA paslaugos teikimas	☐	☐	☐	☐	☐	☐

7. Kaip vertinate KLAVB specialistų mokymų / stažuotčių programas, kuriose esate dalyvavęs?*

- Mokymai / stažuotės buvo kokybiški
- Mokymai / stažuotės buvo kokybiški, tačiau pageidauju pokyčių
- Mokymai / stažuotės buvo nekokybiški
- Neturiu nuomonės
- Mokymuose / stažuotėse nedalyvavau

8. Nurodykite, kokių pokyčių pageidaujate*:

.....

9. Kaip vertinate KLAVB organizuotus kviestinių lektorių mokymus, kuriuose esate dalyvavęs?*

- Mokymai kokybiški
- Mokymai buvo kokybiški, tačiau pageidauju pokyčių
- Mokymai buvo nekokybiški
- Neturiu nuomonės
- Mokymuose nedalyvavau

10. Kokių KLAVB kvalifikacijos kėlimo plano pokyčių pageidautumėte ateityje?

- Įvairesnės mokymų / stažuočių temų pasiūlos (*prašome nurodyti temą*)
- Mokymų / stažuočių programa tenkina, pokyčių nepageidauju
- Neturiu nuomonės

11. Prašome nurodyti Jums aktualią temą*:

12. Kuri mokymosi forma Jums priimtinausia?* *Pažymėkite 1-3 tinkančius variantus.*

- Kontaktiniai mokymai
- Nuotoliniai mokymai
- Seminarai
- Kursai (2-3 d.)
- Konferencijos
- Stažuotės
- Patirties pasidalijimo diskusijos
- Asmeninės konsultacijos
- Kūrybinės dirbtuvės
- Kita

13. Jūsų pasiūlymai ar pageidavimai KLAVB kompetencijų ugdymo organizavimui:

.....